

นโยบายการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ของไทย

พ.ศ. 2444-2503

นายวิชุด กภาพกาญจน์

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-339-4

009599

17558784

POLICY OF PRODUCTION AND MARKETING OF NATURAL RUBBER
IN SOUTHERN THAILAND, 1901-1960

Mr. Wichit Kalakan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of History
Graduate School
Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์   นโยบายการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ของไทย

พ.ศ. 2444-2503

โดย   นายวิจิต ภาสกาญจน์

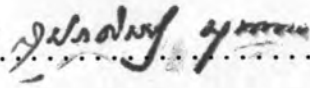
ภาควิชา   ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศรี คุ้ม

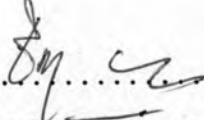
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต สละ

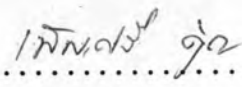

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ ชินนาค)

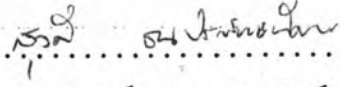
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา สาระยา)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศรี คุ้ม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต สละ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารัง สุทธาสาสน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   นโยบายการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ของไทย
พ.ศ. 2444-2503
ชื่อนิสิต   นายวิจิต กาฬกาญจน์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี ดุก
   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต สละ
ภาควิชา   ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา   2527

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษา นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับการผลิตและการค้ายางพารา ในภาคใต้ของไทย ตั้งแต่เริ่มนำเมล็ดพันธุ์ยางพาราเข้ามาเผยแพร่ให้ประชาชนปลูกใน พ.ศ. 2444 จนถึงรัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางใน พ.ศ. 2503

ผลจากการศึกษาวิจัย ปรากฏว่าในสามทศวรรษแรกของการทำสวนยางพารา รัฐบาล มีนโยบายส่งเสริมการขยายพื้นที่ปลูกยาง เป็นสำคัญ โดยสนับสนุนให้ราษฎรจับจองที่ดินได้ตาม กำลังความสามารถ ผลจากนโยบายนี้ได้มีชาวจีนเข้ามาขอจับจองที่ดินทำสวนยางกันทั่วไป ชาวจีน เหล่านั้นนอกจากทำสวนยางพาราแล้ว ยังมีผู้ทำการค้ายางอีกด้วย ซึ่งรัฐบาลได้ปล่อยให้ การค้ายางดำเนินไปอย่างเสรี ตลาดรับซื้อยางของไทยในระยะแรกนี้ได้แก่ปีนัง และสิงคโปร์

ในช่วง 30 ปีต่อมา เนื่องจากการผลิตและการค้ายางพาราภายหลังสงครามโลก ครั้งที่ 1 ต้องประสบกับภาวะราคาขายตกต่ำอย่างมาก จนประเทศผู้ผลิตยางได้รวมกลุ่มกัน ทหาทางฟื้นฟูการผลิตและการค้ายางให้มั่นคงมากขึ้น และได้เชิญชวนรัฐบาลไทยให้เข้าร่วม เป็น ภาควิชาด้วย รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้หันมาเอาใจใส่ต่ออาชีพการทำสวนยางพาราของราษฎรใน ภาคใต้มากขึ้น การเข้าเป็นภาคีความตกลงควบคุมจำกัดยางระหว่างประเทศ เป็นการช่วยให้ ราษฎรขายยางได้ราคาสูงขึ้น แต่นโยบายปรับปรุงการผลิตยางพาราของรัฐบาลไม่บรรลุผล

มากนัก เพราะรัฐบาลขาดความพร้อมหลายด้าน โดยเฉพาะทางด้านวิชาการ คือ ขาดการค้นคว้าวิจัย กิจการสวนยางของไทยจึงล้าหลังอยู่มาก

สำหรับธุรกิจการค้ายางพารา รัฐบาลปล่อยให้เป็นไปโดยเสรีเช่นเดียวกับในเวลาที่ผ่านมา เพียงแต่ให้พ่อค้ายางขออนุญาตทำการค้าให้ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น กิจการค้ายางตกอยู่ในมือของพ่อค้าชาวจีนเกือบทั้งหมด ทั้งนี้เพราะคนไทยไม่ถนัดในการค้าและไม่สนใจที่จะทำการค้าในขณะที่ชาวจีนจำนวนหนึ่งเข้ามาเพื่อลงทุนค้ายางพาราโดยเฉพาะตลาดรับซื้อยางของไทยในช่วงนี้ นอกจากมลายูและสิงคโปร์แล้ว ยังมีประเทศอุตสาหกรรมทั้งในยุโรปและอเมริกา ภาวะการค้ายางในตลาดโลกขึ้นอยู่กับประเทศผู้ใช้อย่างเป็นสำคัญ ดังนั้น ราคาขายจึงเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไม่แน่นอนตามกลไกการกำหนดราคาของกลุ่มประเทศผู้ใช้อย่างตลอดมา และถึงแม้ยางพาราจะเป็นสินค้าออกที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศปีละมาก ๆ ก็ตาม แต่ในระยะที่ราคาขายตกต่ำก็ส่งผลกระทบต่อภาวะ เศรษฐกิจและสังคมของภาคใต้ และต่อภาวะ เศรษฐกิจของประเทศโดยรวมอยู่ไม่น้อย ปัญหาดังกล่าวนี้มีส่วนผลักดันให้รัฐบาล เห็นความจำเป็นจะต้องส่งเสริมให้มีการปรับปรุงการผลิตยางพาราในภาคใต้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้สูงขึ้น โดยการปลูกแทนยางพันธุ์เก่าด้วยยางพันธุ์ดี ซึ่งรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางขึ้นมารับผิดชอบดำเนินการช่วยเหลือการปลูกยางแบบให้เปล่าแก่ชาวสวนยางในเวลาต่อมา

Thesis Title   Policy of Production and Marketing of Natural
                         Rubber in Southern Thailand, 1901-1960

Name   Mr. Wichait Kalakan

Thesis Advisor   Professor Pensri Duke, Ph.D.
                         Assistance Professor Chavalit Sala, Ph.D.

Department   History

Academic Year   1984

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study government policy regarding rubber production and trade in southern Thailand, beginning with the introduction of rubber tree seeds to the people in 1901 to the 1960 Rubber Subsidy Act.

The results of this study show that during the first three decades of rubber cultivation, government policy was mainly to expand the rubber cultivation area by encouraging the local people to take possession of as much land as they could cultivate. As a result there were also many Chinese who sought ownership of land for cultivation. Besides cultivating the trees some also sold rubber. The policy toward rubber trade was laissez-faire and at the beginning the rubber markets for Thailand were Penang and Singapore.

During the 30 year period after World War I the price of rubber dropped, so the rubber producing and trading countries mutually had to try to improve the situation and they invited Thailand to join them. Thus, the government came to pay more attention to rubber

cultivation in the South. Thailand's being signatory to an international rubber control agreement helped the people get higher prices for rubber. But the government policy regarding rubber production development largely failed to achieve its goals because the government was not fully prepared, especially regarding technology and research, resulting in the retardation of rubber cultivation in Thailand.

Rubber trade policy continued to be laissez-faire except that rubber merchants had to request permission to trade from the government. Almost all of the trade had come under the control of Chinese merchants because the Thai were not adept in marketing and were not interested in it. A number of Chinese came to do business exclusively in rubber. Thailand's rubber markets at that time, besides Malaysia and Singapore, were America and the industrialized countries of Europe. The world rubber market situation depended mainly on the rubber importing countries, so its price constantly fluctuated according to the price fixing mechanisms of these countries. Though rubber was an export commodity which provided much annual revenue for the country, when its price dropped it affected not only the economic and social situation of the South but also that of the country. This problem forced the government to realize that support must be provided for rubber production improvement in the South, both quantitative and qualitative, for example by replacing old rubber varieties with better ones. In order to achieve this goal the government established a rubber cultivation subsidy fund responsible for providing monetary assistance to people cultivating rubber with no strings attached.

กิตติกรรมประกาศ

กราบพ่อและแม่ที่ปลูกฝังให้ลูกรักการศึกษามาตั้งแต่เยาว์วัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนจากท่านผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ซึ่งผู้เขียนขอจารึกนามไว้ ณ ที่นี้ด้วยความสำนึกในพระคุณ

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศรี ดุ๊ก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาลิต สละ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องและให้กำลังใจด้วยความเมตตาอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สายชล วรรณรัตน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้แนวคิดแก้ไขข้อบกพร่องและให้เอกสารที่สำคัญอัน เป็นแนวทางให้พบ เอกสารสำคัญอีกหลายชิ้น รองศาสตราจารย์บิณฑ บุนนาค ที่ได้คำแนะนำ ให้กำลังใจด้วยความปรารถนาดี เสมอมา รองศาสตราจารย์ ดร. สุธี ประศาสน์ เศรษฐ์ ที่กรุณาให้แนวคิดในเบื้องต้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์รัตน์ เพชรจันทร์ ท่านปลัดเพื่อน แสงคำ คุณสุชามา เดชชาติวงศ์ ณ อยุธยา สำนักงาน เศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง คุณทองพูน ศรีวรรณาท กองการยาง คุณปติ นพวงศ์ ณ อยุธยา กองการยาง ที่กรุณาให้ความสะดวกในการศึกษาข้อมูล ให้เอกสาร ตลอดจนให้ความรู้จากประสบการณ์ของท่านด้วยความมีน้ำใจอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณภราวดาอธิการ เลโอ วิศิษฐ์ ศรีวิชัยรัตน์ และภราวดาอธิการ สมพงษ์ ศรีสุระ ที่ได้โอกาสและสนับสนุนในการศึกษาแก่ผู้เขียนตลอดมา ภราวดาอธิการมีศักดิ์ ว่องประชานกุล ที่กรุณาให้ความสะดวกในการจัดพิมพ์และถ่ายสำเนา

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ธิดา สาระยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารง สุทธาศาสน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ธนประสิทธิ์พัฒนา ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้แนวคิดและแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากขึ้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิพาดา ยังเจริญ อาจารย์ผู้ประสานงานที่กรุณาให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ กองจดหมายเหตุนแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุด
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองวิชาการและสถิติ กรมศิลปากร สถาบันวิจัยยาง
และ เจ้าหน้าที่ทุกสถาบันที่ผู้เขียนไปศึกษาค้นคว้าข้อมูล

ในการเดินทางไปเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ในภาคใต้ ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือ
เป็นอย่างดียิ่งจาก คุณคีน ภาพกาญจน์ คุณสุนันท์ ภาพกาญจน์
คุณวีระพงศ์ หลีเจริญ คุณพ่ออุลย์ นินนาทพงศ์ คุณนิยม ปรีชญาดารา และคุณสุนทร
กาละกาญจน์ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมรุ่น และรุ่นน้องที่ให้เอกสาร ให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือ
ทางด้านต่าง ๆ ด้วยความมีน้ำใจตลอดมา คือ คุณกนกวลี ชูชัยยะ คุณพรรณี บัวเล็ก
คุณยุภาพร เจือจินดา คุณชาญชัย วรรณวงศ์ คุณบัญชา สุมา คุณสันติ บัณฑิตพรหมชาติ
คุณธำรงค์ศักดิ์ ทำบุญ คุณสนั่น รัตนโสภา คุณพอลดา แก่นแก้ว คุณรจนา ล้อสกุล
คุณมัณฑนา อิทธินันท์ชัย และคุณสุเมธ เมืองชู

ขอขอบคุณ อาจารย์มณฑล คงแถวทอง อาจารย์สยาม ศรีวิชัยรัตน์ อาจารย์รัศมี
ศรีวิชัยรัตน์ อาจารย์ทวี ปัญญา อาจารย์พิศาล กาญจนรัตน์ คุณเกษร คารวินพฤษ
คุณเยาวภา มีแก้ว และคุณสมโชค ภาพกาญจน์ ที่ให้ความช่วยเหลือและปรารภนาดีต่อผู้เขียน
ตลอดมา อาจารย์ชาญชัย ฉัตรสุพรรณ ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์ด้วยความเห็นดีเห็นชอบ

ขอบคุณคุณจันทนา ภาพกาญจน์ ที่รับภาระหนักในครอบครัวแทนผู้เขียนทุกประการ
ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำวิทยานิพนธ์

ที่สุดนี้ผู้เขียนขอกราบระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา
ความรู้แก่ผู้เขียน

วิจิต ภาพกาญจน์

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ด
สารบัญแผนภาพ	ท
บทนำ	1
 บทที่	
1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมภาคใต้ก่อนการปลูกยางพารา	7
สภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพของชาวภาคใต้	7
สภาพเศรษฐกิจของภาคใต้ก่อน พ.ศ. 2444	10
1. การทำนา	11
2. การทำสวน	12
3. การทำเหมืองแร่ดีบุก	14
4. การประมง	17
5. การหาของป่า	18
6. การค้า	19
สภาพสังคมของภาคใต้ก่อน พ.ศ. 2444	25
ลักษณะการค้า เติบโตชีวิตของชาวภาคใต้	26
นโยบายการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในภาคใต้	31
1. หลักเกณฑ์ในการจัดจองที่ดิน	32
2. การถือครองที่ดินของชาวต่างประเทศ	38
นโยบายการส่งเสริมการเพาะปลูกในหัว เมืองบึงกุ่มได้	40

2. นโยบายส่งเสริมการปลูกยางพาราในระยะแรกและลักษณะการผลิต และการค้ายางพาราระหว่าง พ.ศ. 2444-2476	46
ประวัติความเป็นมาของยางพาราในประเทศไทย	46
การนำพันธุ์ยางพาราเข้ามาปลูกในประเทศไทย	49
นโยบายส่งเสริมการปลูกยางพาราในระยะแรก	55
1. การเริ่มอาชีพทำสวนยางพาราที่เมืองตรัง	57
2. นโยบายส่งเสริมการปลูกสร้างสวนยางพาราในมณฑลปัตตานี	63
3. บทบาทของกระทรวงเกษตรธิการในการส่งเสริมอาชีพ การทำสวนยางพารา	65
ลักษณะการปลูกยางพาราในภาคใต้	70
วิธีการผลิตยางพารา	76
ก. ปริมาณน้ำยางที่ได้จากต้นยาง	78
ข. การทำน้ำยางให้เป็นยางแท่ง	80
การค้ายางพาราใน พ.ศ. 2449-2460	82
ตลาดค้ายางพาราในประเทศไทย	83
ก. ระดับหมู่บ้าน	83
ข. ระดับพ่อค้าคนกลางในเมือง	84
ค. ระดับพ่อค้าผู้ส่งออก	84
การผลิตและการค้ายางระหว่าง พ.ศ. 2461-2476	95
นโยบายการจัดเก็บภาษียางพารา	103
1. ภาษีภายใน	103
2. ภาษีขาออก	108
การจัดตั้งสถานีทดลองกลีกรวมภาคใต้	110
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้ค้ายางพารา	112
1. กลุ่มผู้ผลิต	112
2. ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของสวนยางกับผู้ค้ายาง	116

ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในการผลิตและ	
การค้าขาย	118
1. ที่ดิน	118
2. ผู้ประกอบการ	120
3. แรงงาน	121
4. ผู้ค้าขาย	122
5. การตลาดค้าขาย	123
5.1 ตลาดค้าขายภายในประเทศ	124
5.2 ตลาดค้าขายระหว่างประเทศ	124
ปัญหาในการผลิตและการค้าขายพาราระหว่าง พ.ศ. 2444-2476 ..	125
ผลกระทบจากนโยบายส่งเสริมการปลูกยางพาราในระยะแรก	128
1. ทางด้านเศรษฐกิจ	128
2. ทางด้านสังคม	132
3. นโยบายการผลิตและการค้าขายพาราในภาคใต้ พ.ศ. 2477-2487 ...	137
สถานการณ์อย่างในตลาดโลก	137
การลงนามในความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศ	142
1. ปัจจัยที่ทำให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีความตกลงจำกัดยาง	-
ระหว่างประเทศ	143
1.1 ปัจจัยจากภายนอก	143
1.2 ปัจจัยจากภายใน	144

บทที่

หน้า

2. บทบาทของคณะกรรมการของไทย	146
3. การจัดตั้งหน่วยงานและ เตรียมบุคลากร เพื่อรับผิดชอบ เกี่ยวกับ ยางพารา	151
วิกฤตการณ์ของรัฐบาลจากการ เข้าร่วมภาคีความตกลงจำกัดยาง ระหว่างประเทศ	152
1. รัฐบาลลาออก	155
2. รัฐบาลไทย เจริญขอ เพิ่มโควตายาง	156
พระราชบัญญัติควบคุมจำกัดยาง	161
1. แถลงการณ์ของรัฐบาล	162
2. การประกาศให้พระราชบัญญัติควบคุมจำกัดยาง	163
3. บทบาทของกระทรวง เกษตรในการดำเนินการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติควบคุมจำกัดยาง	164
4. ปัญหาการทุจริต เกี่ยวกับโควตายาง	168
5. พระราชบัญญัติควบคุมจำกัดยาง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2479	171
การต่ออายุสัญญาความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศ	172
1. พระราชบัญญัติควบคุมยาง พุทธศักราช 2481	177
2. พระราชบัญญัติควบคุมยาง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2483 ...	178
การยกฐานะและย้ายสังกัดแผนกยาง	179
การผลิตยางพาราระหว่าง พ.ศ. 2477-2487	180
1. นโยบายการปรับปรุงพันธุ์ยางและการขยายพื้นที่ปลูกยาง	182
2. นโยบายส่งเสริมให้ชาวสวนยางปรับปรุงคุณภาพยาง	188
การค้ายางพาราระหว่าง พ.ศ. 2477-2487	192
1. โครงสร้างของตลาดค้ายาง	193
2. ราคาซื้อขายยางของตลาดภายในประเทศ	195

3. การค้ายางพารากับต่างประเทศ	198
4. การค้ายางกับต่างประเทศในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ..	204
ผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องในกิจการสวนยางที่เกิดจาก	
สงครามมหาเอเซียบูรพา	209
1. ผลกระทบต่อชาวสวนยาง	211
2. ผลกระทบต่อพ่อค้ายาง	212
3. ผลกระทบต่อรัฐบาล	212
3.1 รายได้จากภาษีอากร	214
3.2 รายได้จากการขนส่งยางทางรถไฟ	215
การใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบภายในประเทศ	216
การสิ้นสุดสัญญาความตกลงจำกัดยางระหว่างประเทศ	217
ปริมาณการส่งออก เป็นสินค้าออกของไทยในระหว่างการจำกัด	
โควตา	217
นโยบายการจัดเก็บภาษีอากรยางขาออก	220
4. นโยบายการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ พ.ศ. 2488-2503 ...	230
บทบาทของรัฐบาลในการส่งเสริมอาชีพการทำสวนยางภายหลัง	
สงครามโลกครั้งที่ 2	231
1. ออกพระราชบัญญัติควบคุมยาง (ฉบับที่ 3)	
พุทธศักราช 2490	232
2. การจัดตั้งองค์การสวนยางนาบอน	234
3. การจัดตั้งสถานีทดลองยาง	237
4. การสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การศึกษาเกี่ยวกับยาง	
ระหว่างประเทศ	240

การผลิตยางระหว่าง พ.ศ. 2488-2503	246
1. การปลูกยางพาราในพื้นที่ทำไร่เลื่อนลอย	250
2. ประเภทของยางที่ผลิตออกจำหน่ายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ..	251
3. การก่อตั้งสมาคมพ่อค้ายางแห่งประเทศไทย	254
4. โครงการพัฒนาคุณภาพยางในสวนยางขนาดเล็ก โดยวิธีสหกรณ์	259
4.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่น ...	262
4.2 ปัญหาของโรงงานทำยางแผ่นของกองการยาง	263
4.3 ปัญหาของสหกรณ์อุตสาหกรรมยางแผ่น	264
5. การผลิตยางในระหว่างสงครามเกาหลี	268
นโยบายการปรับปรุงพันธุ์ยาง	273
การปรับปรุงพันธุ์ยาง	276
ปัญหาในการปลูกยางพันธุ์ดี	279
นโยบายส่งเสริมโรงงานผลิตกัมพูยางภายในประเทศ	282
การค้ายางระหว่าง พ.ศ. 2488-2503	287
1. การควบคุมการส่งยางพาราออกนอกประเทศ	294
2. สถานการณ์ระหว่างประเทศที่มีผลต่อการผลิตและ การค้ายางในตลาดโลก	301
3. ภาวะการค้ายางของไทยในระหว่างสงครามเกาหลี (พ.ศ. 2493-2496)	303
4. องค์ประกอบในการกำหนดราคายาง	311
5. การกำหนดราคายางของกรมศุลกากร	315
6. ตลาดค้ายางที่สำคัญของไทย	316
7. กลุ่มผู้ค้ายางพาราในภาคใต้	319

บทที่	หน้า
โครงการพัฒนาอาชีพการทำสวนยางพาราในภาคใต้	320
การพัฒนาตามข้อเสนอของคณะสำรวจ เศรษฐกิจของธนาคารโลก..	322
พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	328
ประโยชน์ที่รัฐได้รับจากนโยบายเกี่ยวกับกิจการสวนยางพารา	332
ปัญหาในการผลิตและการค้ายางระหว่าง พ.ศ. 2488-2503	337
1. ปัญหาในการผลิต	337
2. ปัญหาด้านการค้า	340
ผลจากนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราที่มีต่อ เศรษฐกิจและ	
สังคมภาคใต้และต่อ เศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม	341
บทสรุป	348
บรรณานุกรม	355
ภาคผนวก	392
ประวัติผู้เขียน	454

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ราคาขายธรรมชาติในตลาดโลกและตลาดภาคใต้ พ.ศ. 2449-2460	87
2. ปริมาณการผลิตและการใช้ยางธรรมชาติของโลก และปริมาณส่งออกของไทย พ.ศ. 2444-2460	89
3. ปริมาณและมูลค่ายางที่ส่งเป็นสินค้าออก พ.ศ. 2449-2460	92
4. ปริมาณและมูลค่ายางที่ส่งออกทางท่าเรือในมณฑลปักษ์ใต้ พ.ศ. 2453-2456	94
5. ราคาขายธรรมชาติในตลาดโลกและตลาดภาคใต้ พ.ศ. 2461-2476	99
6. ปริมาณการผลิตและการใช้ยางธรรมชาติของโลก และปริมาณส่งออกของไทย พ.ศ. 2461-2476	100
7. ปริมาณและมูลค่าการส่งยางออกของไทย พ.ศ. 2461-2476	101
8. ราคาขายต่ำที่สุดในรอบปีในตลาดค้ายางสำคัญของโลก และตลาดภายในประเทศ พ.ศ. 2463-2465	107
9. เปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกทั้งหมดกับมูลค่าส่งออกของ ยางพาราและดีบุก พ.ศ. 2449-2476	129
10. เปรียบเทียบปริมาณการส่งยางออกของประเทศผู้ผลิตรายใหญ่กับ ประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2463-2465	140
11. โควตาการผลิตและการส่งยางออกของประเทศภาคี พ.ศ. 2477-2481	158

ตารางที่	หน้า
12. โควตาการผลิตยางของประเทศภาคี พ.ศ. 2482-2486	175
13. พื้นที่ปลูกยางใหม่และปลูกซ่อมของไทย พ.ศ. 2477-2483	187
14. ราคายางที่ซื้อขายกันในตลาดภาคใต้ พ.ศ. 2477-2482	196
15. ราคาสูงสุด, ต่ำสุด และราคาเฉลี่ยของยางแผ่นรมควัน ชั้น 1 ในตลาดลอนดอนและนิวยอร์ก ระหว่างปีควบคุมจำกัดยาง พ.ศ. 2477-2484	200
16. เปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกสำคัญของไทย พ.ศ. 2477-2487	201
17. ปริมาณการส่งยางออกของประเทศผู้ผลิตและปริมาณการส่งยางเข้า ของประเทศผู้ใช้ระหว่าง พ.ศ. 2477-2484	207
18. ปริมาณการผลิตยางเทียมของสหรัฐอเมริกาและเยอรมนี ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2	208
19. เปรียบเทียบโควตาและปริมาณการส่งยางออกของไทย พ.ศ. 2477-2487	218
20. พิกัดอัตราภาษีอากรยางขาออก เสนอโดยกระทรวงเศรษฐกิจ	221
21. ราคาตามประกาศของกรมศุลกากรเพื่อเป็นเกณฑ์ในการ ประเมินภาษีขาออก	224
22. เนื้อที่ซึ่งได้รับอนุญาตให้ปลูกยาง พ.ศ. 2486-2492	246
23. โควตายางของแต่ละจังหวัด พ.ศ. 2492 (งวด 6 เดือนแรก)	249
24. จำนวนโรงรมยางในภาคใต้ พ.ศ. 2493	255
25. สัญชาติของเจ้าของสวนยางและขนาดเนื้อที่สวนยางที่ถือครองใน พ.ศ. 2492	267
26. จำนวนเจ้าของและเนื้อที่สวนยางแต่ละขนาดใน พ.ศ. 2493	267
27. จำนวนเจ้าของสวนยางขนาดต่าง ๆ ในจังหวัดภาคใต้ พ.ศ. 2497	271

ตารางที่

หน้า

28.	ขนาดสวนยาง จำนวนพื้นที่แต่ละขนาดและจำนวนเจ้าของสวนยาง แต่ละขนาด พ.ศ. 2503	272
29.	โรงงานผลิตภัณฑ์ยางที่จดทะเบียน พ.ศ. 2500-2503	285
30.	เปรียบเทียบมูลค่าสินค้าออกสำคัญของไทย พ.ศ. 2488-2503	289
31.	ราคาเฉลี่ยยางแผ่นรมควันชั้น 1 ในตลาดยางสำคัญของโลก และตลาดกรุงเทพฯ พ.ศ. 2488-2503	293
32.	ตารางแสดงราคามาตรฐานของยางที่ส่งออกที่กำหนดเพื่อประโยชน์ ในการส่งมอบเงินตราต่างประเทศต่อธนาคารแห่งประเทศไทย	297
33.	ปริมาณการผลิต ปริมาณการส่งออก และมูลค่ายางส่งออกของไทย พ.ศ. 2488-2503	300
34.	ปริมาณการผลิตและการใช้ยางธรรมชาติและยางเทียมของโลก พ.ศ. 2488-2503	308
35.	สภาพของสวนยางเก่าระหว่าง พ.ศ. 2494-2503	326
36.	เปรียบเทียบจำนวนเงินอากรยางขาออกกับสินค้าออกสำคัญชนิดอื่น....	334
37.	เปรียบเทียบสถิติเนื้อที่สวนยางของกองการยางและของ กองเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. 2490-2493	339

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แผนที่แสดงอาณาเขตมณฑลในภาคใต้	6
2. แผนที่แสดงเนื้อที่ปลูกยางพาราในภาคใต้ของประเทศไทย	45
3. โครงสร้างของตลาดยางในประเทศไทย	194

บทนำ

สาเหตุในการศึกษาและวิจัย

พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี เจ้าเมืองตรัง ได้นำเมล็ดพันธุ์ยางพาราเข้ามาแจกจ่ายให้ราษฎรในภาคใต้ปลูก ใน พ.ศ. 2444 โดยมีวัตถุประสงค์จะผลิตเป็นสินค้าออกเพื่อชดเชยแร่ดีบุกที่กำลังลดน้อยลงไปทุกขณะ และในเวลาใกล้เคียงกันนี้ มีชาวต่างชาติทั้งชาวยุโรปและชาวจีน เข้ามาขออนุญาตจับจองที่ดินเป็นจำนวนมาก เพื่อปลูกสร้างสวนยางพาราขนาดใหญ่ ส่วนการทำสวนยางพาราของคนไทยก็ค่อย ๆ ขยายพื้นที่กว้างขวางออกไปเรื่อย ๆ

อาชีพการปลูกยางพาราของราษฎรในภาคใต้ในระยะแรก คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2444-2476 รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมให้ราษฎรขยายพื้นที่ปลูกยางให้มากขึ้น แต่ไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง ไม่ได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมารับผิดชอบ ปลอมให้ราษฎรทำกันไปตามลำพัง กิจกรรมสวนยางพาราในช่วงเวลาดังกล่าวนี้จึงเติบโตช้ามากและรายได้จากการส่งยางเป็นสินค้าออกก็ไม่มีมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศแต่อย่างใด ต่อมาเมื่อรัฐบาลภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ได้เข้ามาส่งเสริมและควบคุมอาชีพนี้อย่างจริงจัง การทำสวนยางพาราจึงได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางจนกลายเป็นอาชีพสำคัญของประชากรส่วนใหญ่ในภาคใต้และเป็นสินค้าออกที่มีมูลค่าการส่งออกมากเป็นอันดับ 2 รองจากข้าว และบางปีก็มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุด

จากสภาพการณ์ที่กล่าวมานี้ จึงพิจารณาได้ว่า อาชีพการทำสวนยางพาราของราษฎรในภาคใต้จะเจริญก้าวหน้าหรือตกต่ำขึ้นอยู่กับ การดำเนินนโยบายของรัฐบาล เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้จึงสมควรที่จะศึกษา นโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัย เกี่ยวกับการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้โดยละเอียด เพื่อช่วยให้เข้าใจเศรษฐกิจของภาคใต้และของประเทศไทยโดยรวมชัด เจนขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาลักษณะการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ของไทยตลอดถึงการค้ากับต่างประเทศระหว่าง พ.ศ. 2444-2503
2. เพื่อศึกษานโยบายของรัฐบาลและการปฏิบัติตามนโยบายในแต่ละสมัยเกี่ยวกับการผลิตและการค้ายางพาราระหว่าง พ.ศ. 2444-2503
3. เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในการผลิตและการค้ายางพารา เช่น ที่ดิน, ผู้ประกอบการ, แรงงาน, ผู้ค้า, การตลาดภายในประเทศ การตลาดระหว่างประเทศ เป็นต้น
4. เพื่อศึกษาผลกระทบจากนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมในภาคใต้ และต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยส่วนรวม

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาค้นคว้าเรื่องนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราของไทยในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดของภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดชุมพร, ระนอง, สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช, ตรัง, กระบี่, พังงา, ภูเก็ต, พัทลุง, สงขลา, สตูล, ยะลา, บิดตานี้ และจังหวัดนราธิวาส โดยกำหนดระยะเวลาตั้งแต่พระยาธิราชอนุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เจ้าเมืองตรังได้นำพันธุ์ยางพาราเข้ามาเผยแพร่ให้ประชาชนในภาคใต้ปลูกเป็นครั้งแรกในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2444 โดยมุ่งศึกษานโยบายการผลิตและการค้ายางพาราของรัฐบาลแต่ละยุค ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในการผลิตและการค้ายางพารา เช่น ที่ดิน, ผู้ประกอบการ, แรงงาน, ผู้ค้า, ตลาดค้ายางพาราทั้งภายในและภายนอกประเทศ

รวมทั้งปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราที่มีต่อ เศรษฐกิจ และสังคมภาคใต้และต่อ เศรษฐกิจของประเทศโดยรวม จนถึงปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นปีก่อนที่ "พระราชบัญญัติจัดตั้งสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง" จะมีผลบังคับใช้ และเป็นปีก่อนประกาศใช้ "แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1" ซึ่งการดำเนินงานของกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางและการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 นี้ ทำให้นโยบายการผลิตและการค้ายางพาราเปลี่ยนแปลงแตกต่างไปจากระยะเวลาก่อนปี พ.ศ. 2503 อย่างมาก เนื่องจากระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ที่มีอยู่จำกัด ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถศึกษาความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ จำเป็นต้องจำกัดขอบเขตแต่เพียงช่วงปี พ.ศ. 2444-2503 เท่านั้น

วิธีการค้นคว้าและดำเนินการวิจัย

การค้นคว้าและวิจัย เพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก และนำเสนอผลการวิจัยในรูปของการพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลที่เป็นเอกสารชั้นต้น และเอกสารชั้นรอง รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการค้ายางพาราทั้งโดยตรงและโดยอ้อมทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล ข้อมูลที่เป็นเอกสารชั้นต้นที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์ส่วนใหญ่ได้จากกองจดหมายเหตุแห่งชาติ ส่วนเอกสารชั้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว เช่น กฎหมาย หมายรับสั่ง พระราชหัตถเลขา สถิติ เกี่ยวกับการผลิตและการส่งยางเป็นสินค้าออก ตลอดจนทั้งเอกสารชั้นรอง ได้แก่ หนังสือ ผลงานวิจัย บทความจากวารสารและหนังสือพิมพ์ ได้ค้นคว้าจากห้องสมุดและหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะอักษรศาสตร์และห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร ศูนย์วิจัยการยาง อำเภอนครหลวง กองวิชาการและสถิติ กรมศุลกากร สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ห้องสมุดกระทรวงมหาดไทย และห้องสมุดกองการยาง

สำหรับข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล ผู้เขียนได้เดินทางไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและในจังหวัดภาคใต้ ทั้งเจ้าของสวนยาง ลูกจ้าง พ่อค้ายาง ข้าราชการในสังกัดกองการยางทั้งในอดีตและปัจจุบัน และบุคคลอื่น ๆ ที่มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการค้ายาง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

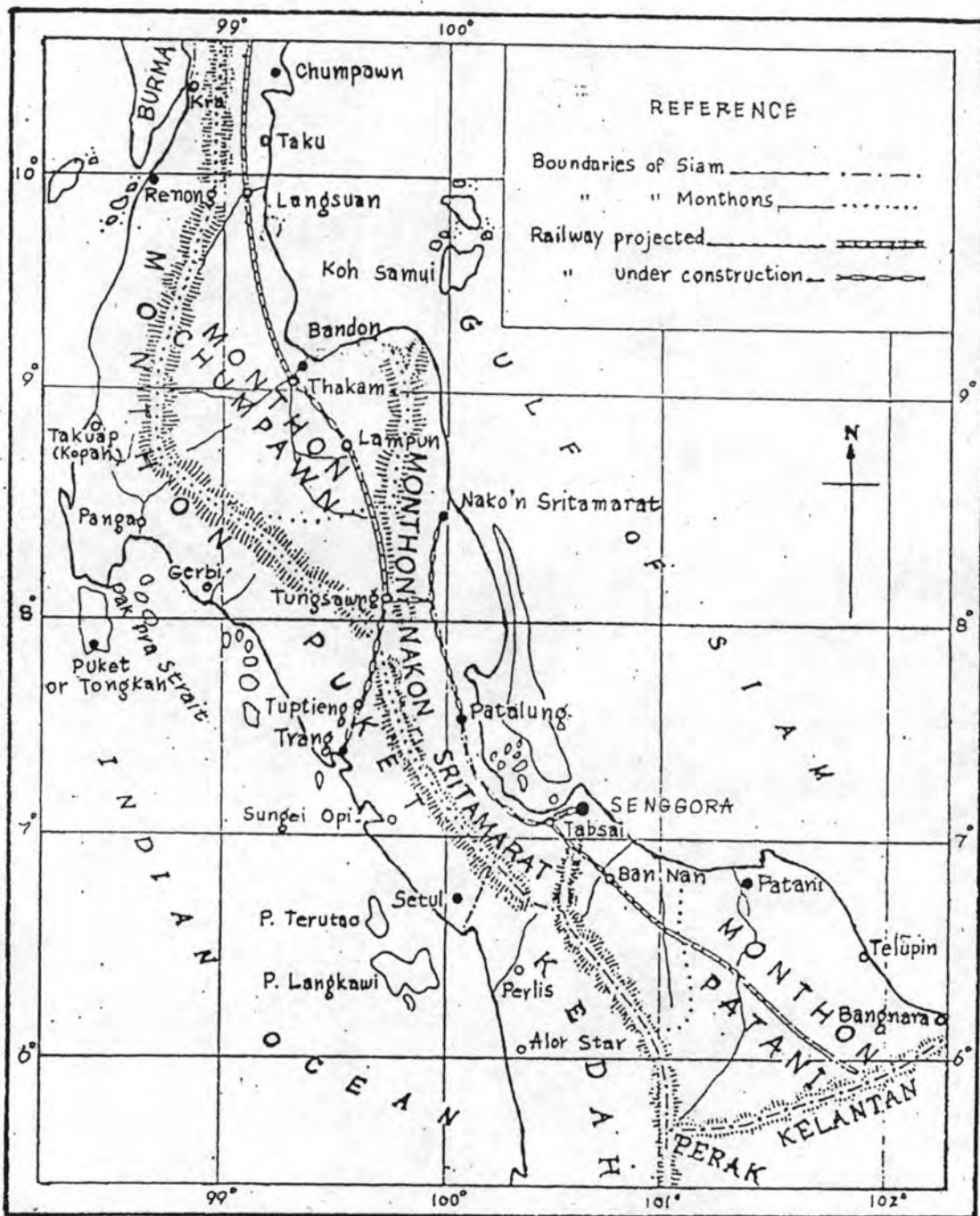
1. ทำให้ทราบลักษณะการผลิตและการค้ายางพาราในภาคใต้ของไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2444-2503
2. ทำให้ทราบนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุค เกี่ยวกับการผลิตและการค้ายางพารา
3. ทำให้ทราบผลกระทบทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมอันสืบเนื่องมาจากนโยบายการผลิตและการค้ายางพาราที่มีต่อภาคใต้ และต่อ เศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม
4. ผลการวิจัย จะเป็นแนวทางและพื้นฐานให้แก่ผู้สนใจที่จะศึกษาระบบ เศรษฐกิจของไทยต่อไป

อักษรย่อที่ปรากฏในเชิงอรรถและในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กจช.	กองจดหมาย เหตุแห่งชาติ
กค.	เอกสารกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
กต.	เอกสาร เย็บ เล่มกระทรวงการต่างประเทศ
กษ.	เอกสารกระทรวง เกษตรธิการ
กส.	เอกสารกระทรวง เกษตรธิการ
ค.	เอกสารกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
ด.	เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ
ม.	เอกสารกระทรวงมหาดไทย
มท.	เอกสารกระทรวงมหาดไทย

รล.	เอกสารกรมราชเลขาธิการ
รธ.	เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ
ร. 5	เอกสารรัชกาลที่ 5
ร. 6	เอกสารรัชกาลที่ 6
ร. 7	เอกสารรัชกาลที่ 7
กก.	กิโลกรัม
ม.ตัน	เมตริกตัน
B.P.P.	British Parliamentary Papers เก็บที่กองจดหมายเหตุแห่งชาติ
พ.ร.ม.	พระราชบัญญัติ

ที่มา : B.P.P. 3/20 Commercial Reports of the Consular District of Senggora for the Siamese Year R.S.130.

หมายเหตุ โปรดดูรายชื่อเมืองของแต่ละมณฑลในภาคผนวก ฉ.

